

Kod ucznia: _____

**Konkurs Języka Polskiego
dla uczniów szkół podstawowych
województwa zachodniopomorskiego
w roku szkolnym 2023/2024**

Etap szkolny

Drogi Uczniu!

Przed przystąpieniem do rozwiązywania testu prosimy, żebyś zapoznał się z poniższymi wskazówkami:

1. masz do rozwiązania **20 zadań**, w tym:
  - a. **zadania zamknięte** gdzie podane są odpowiedzi, z których tylko **jedna jest poprawna**; za każde poprawnie rozwiązane zadanie z tej grupy otrzymasz 1 punkt; jeżeli się pomylisz, błędne oznaczenie otocz kółkiem i zaznacz nową poprawną odpowiedź; jeśli zaznaczysz więcej niż jedną odpowiedź bez wskazania, która jest prawidłowa, to żadna odpowiedź nie będzie uznana;
  - b. **zadania otwarte** wymagają samodzielnego napisania odpowiedzi; punktacja za każde z tych zadań podana jest przy numerze zadania;
2. za rozwiązanie wszystkich zadań możesz otrzymać łącznie **40 punktów**;
3. odpowiedzi udzielaj czarnym długopisem; na kartach odpowiedzi nie używaj ołówka, gumki ani korektora;
4. uważnie czytaj wszystkie polecenia;
5. po zakończeniu pracy sprawdź, czy udzieliłeś wszystkich odpowiedzi;
6. na rozwiązanie zadań masz **60 minut**.

Powodzenia!

Maksymalna liczba punktów	40	100%
Uzyskana liczba punktów		_____ %

Zadania od 1. do 16. do tekstu Henryka Sienkiewicza *Latarnik*

Henryk Sienkiewicz

LATARNIK [Fragment]

Noc była zupełnie spokojna, cicha, prawdziwie podzwrotnikowa, przesycona jasną mgłą, tworzącą koło księżyca wielki, zabarwiony tęczowo krąg o miękkich, nieujętych brzegach. Morze tylko burzyło się, ponieważ przyptyw wzbierał. Skawiński stał na balkonie, tuż koło olbrzymich ognisk, podobny z dołu do małego, czarnego punkciku. Próbował zebrać myśl i objąć swe nowe położenie. Ale myśl jego była nadto pod naciskiem, by mogła snuć się prawidłowo. Czuł on coś takiego, co czuje szczuty zwierz, gdy wreszcie schroni się przed pogonią na jakiejś niedostępnej skale lub w pieczarze. Nadszedł nareszcie dla niego czas spokoju. Poczucie bezpieczeństwa napełniło jakąś niewysłowioną rozkoszą jego duszę. Oto mógł na tej skale po prostu urągać dawnemu tułactwu, dawnym nieszczęściom i niepowodzeniom. Był on naprawdę jak okręt, któremu burza łamała maszty, rwała liny, żagle, którym rzucała od chmur na dno morza, w który biła falą, pluła pianą – a który jednak zawinął do portu. Obrazy tej burzy przesuwaly się teraz szybko w jego myśli w przeciwstawieniu do cichej przyszłości, jaka miała się rozpocząć. Część swych dziwnych kolei opowiadał sam Falconbridge'owi, nie wspominał jednak o tysiącnych innych przygodach. Miał on nieszczęście, że ilekroć rozbił gdzie namiot i rozniecił ognisko, by się osiedlić na stałe, jakiś wiatr wyrывał kołki namiotu, rozwiewał ognisko, a jego samego niośł na stracenie. Spoglądając teraz z wieżowego balkonu na oświecone fale, wspominał o wszystkim, co przeszedł. Oto bił się w czterech częściach świata – i na tułaczce próbował wszystkich niemal zawodów. Pracowity i uczciwy, nieraz dorabiał się grosza i zawsze tracił go wbrew wszelkim przewidywaniom i największej ostrożności. Był kopaczem złota w Australii, poszukiwaczem diamentów w Afryce, strzelcem rządowym w Indiach Wschodnich. Gdy w swoim czasie założył w Kalifornii farmę, zgubiła go susza; próbował handlu z dzikimi plemionami, zamieszkującymi wewnątrz Brazylii: tratwa jego rozbiła się na Amazonce, on sam zaś bezbronny i prawie nagi tułał się w lasach przez kilka tygodni, żywiąc się dzikim owocem, narażony co chwila na śmierć w paszczy drapieżnych zwierząt. Założył warsztat kowalski w Helenie, w Arkansas, i – spalił się w wielkim pożarze całego miasta. Następnie w Górach Skalistych dostał się w ręce Indian i cudem tylko został wybawiony przez kanadyjskich strzelców. Służył jako majtek na statku kursującym między Bahią i Bordeaux, potem jako harpunnik na wielorybniku: oba statki rozbiły się. Miał fabrykę cygar w Hawanie – został okradziony przez współnika w chwili, gdy sam leżał chory na „vomito”¹. Wreszcie przybył do Aspinwall – i tu miał być kres jego niepowodzeń. Cóż go bowiem mogło dościsnąć jeszcze na tej skalistej wysepce? Ani woda, ani ogień, ani ludzie. Zresztą od ludzi Skawiński niewiele doznał złego. Częściej spotykał dobrych niż złych.

Zdawało się natomiast, że prześladowają go wszystkie cztery żywioły. Ci, co go znali, mówili, że nie ma szczęścia, i tym objaśniali wszystko. On sam wreszcie stał się trochę maniakiem. Wierzył, że jakaś potężna a mściwa ręka ściga go wszędzie, po wszystkich lądach i wodach. Nie lubił jednak o tym mówić; czasem tylko, gdy go pytano, czyja to miała być ręka, ukazywał tajemniczo na gwiazdę polarną i odpowiadał, że to idzie stamtąd... Rzeczywiście, niepowodzenia jego były tak stałe, że aż dziwne, i łatwo mogły zabić gwóźdź w głowie, zwłaszcza temu, kto ich doznawał. Zresztą miał cierpliwość Indianina i wielką spokojną siłę oporu, jaka płynie z prawości serca. W swoim czasie na Węgrzech dostał kilkanaście pchnięć bagnetem, bo nie chciał chwycić za strzemię, które mu ukazywano jako środek ratunku, i krzyknąć: pardon². Tak samo nie poddawał się i nieszczęściu. Łazł pod górę tak pracowicie jak mrówka. Zepchnięty sto razy, rozpoczynał spokojnie swoją podróż po raz setny pierwszy. Był to w swoim rodzaju szczególniejszy dziwak. Stary ten żołnierz, opalony Bóg wie w jakich ogniach, zahartowany w biedach, bity i kuty, miał serce dziecka. W czasie

epidemii na Kubie zapadł na nią dlatego, że oddał chorym wszystką swoją chininę, której miał znaczny zapas, nie zostawiwszy sobie ani grama.

Było w nim jeszcze i to dziwnego, że po tylu zawodach zawsze był pełen ufności i nie tracił nadziei, że jeszcze wszystko będzie dobrze. W zimie ożywiał się zawsze i przepowiadał jakieś wielkie wypadki. Czekał ich niecierpliwie i myślą o nich żył lata całe... Ale zimy mijały jedno za drugim i Skawiński doczekał się tylko tego, że ubieliły mu głowę. Wreszcie zestarzał się – począł tracić energię. Cierpliwość jego poczynąła być coraz podobniejsza do rezygnacji. Dawny spokój zmienił się w skłonność do roztkliwiania się, i ten hartowny żołnierz jął przeradzać się w bekse, gotowego załzawić się z lada powodu. Prócz tego od czasu do czasu tłukła go najstraszliwsza nostalgia, którą podniecała lada okoliczność: widok jaskółek, szarych ptaków podobnych do wróbli, śniegi na górach lub zasłyszana jakaś nuta, podobna do słyszanej niegdyś... Na koniec opanowała go tylko jedna myśl: myśl spoczynku. Owładnęła ona starcem zupełnie i wchłonęła w siebie wszelkie inne pragnienia i nadzieje.

Henryk Sienkiewicz, *Latarnik*. [w: tegoż] *Nowele*. Gdańsk 2000.

¹ vomito – żółta febra, żółta gorączka

² pardon – daw. darowanie życia lub winy

Zadanie 1. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz TAK, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub NIE – jeśli jest fałszywe. Zaznacz znakiem X poprawną odpowiedź.

Tu nie pisz.

0	1
---	---

1.	Tułaczka głównego bohatera utworu spowodowana była sytuacją polityczną na ziemiach polskich.	TAK	NIE
2.	Skawiński, jest weteranem powstania listopadowego oraz innych zrywów niepodległościowych w różnych częściach świata.	TAK	NIE
3.	Obrazy zawarte w retrospektywnym śnie Skawińskiego ujawniają jego szlacheckie pochodzenie.	TAK	NIE

Zadanie 2. (0–1)

Dokończ zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. Zaznacz znakiem X poprawną odpowiedź.

Tu nie pisz.

0	1
---	---

Skawiński ubiegał się o posadę latarnika, ponieważ

- A. posiadał wymagane kwalifikacje.
- B. zachęciła go wysokość wynagrodzenia.
- C. nie lubił towarzystwa innych ludzi.
- D. szukał przystani po latach poniewierki.

Zadanie 3. (0–1)

Dokończ zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. Zaznacz znakiem X poprawną odpowiedź.

Tu nie pisz.

0	1
---	---

W *Latarniku* autor stosuje zabieg retrospekcji polegający na

- A. wprowadzeniu do utworu opisu miejsca zdarzeń.
- B. przytoczeniu w utworze fragmentów innych tekstów.
- C. przywołaniu wydarzeń poprzedzających właściwą akcję.
- D. wyodrębnieniu w tekście opisu przeżyć wewnętrznych bohatera.

Zadanie 4. (0–4)

Archetypami mitologicznymi nazywamy postawy mające korzenie w mitologii a odnoszące się do innego kontekstu niż mitologiczny. Wskaż dwie archetypiczne postaci mitologiczne, do których nawiązuje autor, opowiadając historię Skawińskiego. Swoją odpowiedź uzasadnij, odwołując się do tekstu utworu i przywołując stosowny cytat z przytoczonego fragmentu utworu.

Tu nie pisz.

0	1	2	3	4
---	---	---	---	---

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0–2)

W mitologii rzymskiej *fatum* to personifikacja nieuchronnego, nieodwracalnego losu. To nieodwołalna wola bogów, na którą nikt nie ma wpływu. W oparciu o przytoczony fragment utworu sformułuj argument na poparcie tezy, że Skawiński wierzył, iż ciąży nad nim *fatum*.

Tu nie pisz.

0	1	2
---	---	---

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 6. (0–3)

W imieniu konsula Izaaka Falconbridge’a zredaguj ogłoszenie o poszukiwaniu nowego pracownika do latarni morskiej. Pamiętaj o sformułowaniu wymagań stawianych kandydatom na to stanowisko i o zakresie obowiązków latarnika.

Tu nie pisz.

0	1	2	3
---	---	---	---

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 7. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1–2. Zaznacz znakiem X poprawne odpowiedzi.

Tu nie pisz.

0	1
---	---

Bohater noweli Henryka Sienkiewicza jest postacią

A.	dynamiczną,	ponieważ	1.	poznajemy go w określonym etapie jego życia.
B.	statyczną,		2.	w miarę rozwoju akcji ulega on wewnętrznym przemianom.

Zadanie 8. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz TAK, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub NIE – jeśli jest fałszywe. Zaznacz znakiem X poprawną odpowiedź.

Tu nie pisz.

0	1
---	---

1.	Nowela Henryka Sienkiewicza ma kompozycję zamkniętą.	TAK	NIE
2.	W noweli <i>Latarnik</i> czas fabuły i czas akcji się pokrywają.	TAK	NIE
3.	Narrator w noweli stosuje inwersję czasową, bo wydarzenia z życia bohatera nie są ułożone chronologicznie.	TAK	NIE

Zadanie 9. (0–1)

Przeczytaj podane zdanie, a następnie wybierz poprawne uzupełnienie luk 9.1. i 9.2. Wpisz właściwą literę (A, B lub C, D) w lukę.

Tu nie pisz.

0	1
---	---

Ale zimy mijały jedne za drugimi i Skawiński doczekał się tylko tego, że ubieliły mu głowę. Wreszcie zestarzał się – poczył tracić energię. Cierpliwość jego poczyniała być coraz podobniejsza do rezygnacji. Dawny spokój zmienił się w skłonność do roztkliwiania się, i ten hartowny żołnierz jął przeradzać się w bekę, gotowego załzawić się z lada powodu.

Przytoczony powyżej fragment tekstu zawiera charakterystykę 9.1. _____, ponieważ informacje na temat cech bohatera 9.2. _____.

9.1.

- A. pośrednią
- B. bezpośrednią

9.2.

- C. narrator przekazuje wprost
- D. ukryte są w opisie jego zachowania

Zadanie 10. (0–1)

Dokończ zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. Zaznacz znakiem X poprawną odpowiedź.

Tu nie pisz.

0	1
---	---

Tęsknota za ojczyzną, którą Skawiński chował w sercu przez wszystkie lata, to

- A. sentymentalizm.
- B. melancholia.
- C. nostalgia.
- D. letarg.
- E. apatia.

Zadanie 11. (0–2)

Obejrzyj zamieszczoną poniżej ilustrację Stanisława Ożoga do *Latarnika* Henryka Sienkiewicza. Wybierz dwa elementy graficzne, które mają znaczenie metaforyczne i wyjaśnij ich związek z treścią utworu.

Tu nie pisz.

0	1	2
---	---	---

Stanisław Ożóg, *Latarnik*. Ilustracja ze zbiorów BWA Galeria Zamojska <http://www.bwazamosc.pl/kolekcje>

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12. (0–1)

Dokończ zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. Zaznacz znakiem X poprawną odpowiedź.

Tu nie pisz.

0	1
---	---

Rysunek Stanisława Ożoga jest ilustracją wydarzeń przedstawionych w

- A. ekspozycji.
- B. zawiązaniu akcji.
- C. rozwinięciu akcji.
- D. punkcie kulminacyjnym.
- E. rozwiązaniu akcji.

Zadanie 13. (0–1)

Przeczytaj podane zdania, a następnie wybierz poprawne uzupełnienie luk 13.1. i 13.2. Wpisz właściwą literę (A, B lub C, D) w lukę.

Tu nie pisz.

0	1
---	---

Pozostało go tylko wyegzaminować, wskutek czego wywiązała się następująca rozmowa:

- Skąd jesteście?
- Jestem Polak.
- Coście robili dotąd?
- Tułałem się.

W przytoczonym powyżej fragmencie utworu fakty z życia Skawińskiego poznajemy dzięki

13.1. _____. Jest to przykład mowy **13.2.** _____.

13.1.

- A. relacji narratora
- B. wypowiedzi bohatera

13.2.

- C. zależnej
- D. niezależnej

Zadanie 14. (0–2)

Odpowiedz na pytania. Jakimi częściami mowy są wyróżnione wyrazy w przytoczonym poniżej wypowiedzeniu? Jaką funkcję pełnią te wyrazy w tekście literackim?

Tu nie pisz.

0	1	2
---	---	---

Noc była zupełnie spokojna, cicha, prawdziwie podzwrotnikowa, przesycona jasną mgłą, tworzącą koło księżyca wielki, zabarwiony tęczowo krąg o miękkich, nieujętych brzegach.

Wyróżnione w wypowiedzeniu wyrazy to _____, które w tekście literackim pełnią funkcję _____.

Zadanie 15. (0–1)

Wypowiedzenie *Noc była zupełnie spokojna, cicha, prawdziwie podzwrotnikowa, przesycona jasną mgłą, tworzącą koło księżyca wielki, zabarwiony tęczowo krąg o miękkich, nieujętych brzegach* **przekształć w zdanie podrzędnie złożone przydawkowe.**

Tu nie pisz.

0	1
---	---

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 16. (0–2)

Uzupełnij podane zdania właściwą formą zaimka *ta*, a następnie wyjaśnij, jaka reguła rządzi odmianą tego zaimka wskazującego. Uzupełnij definicję właściwymi terminami i formami.

Tu nie pisz.

0	1	2
---	---	---

Skawiński nie spodziewał się, że któregoś dnia otrzyma _____ książkę.

Usiadł z _____ książką nad brzegiem morza i zaczął ją czytać na głos.

Wyruszając w drogę, miał _____ książkę ukrytą na piersi pod kapotą.

Jeśli zaimek wskazujący *ta* występuje w _____ (nazwa przypadku), wówczas posłużymy się formą _____, jeśli w _____ (nazwa przypadku) – wybieramy formę _____.

Zadania od 17. do 19. do filmu w reżyserii Zygmunta Skoniecznego *Latarnik*

Zadanie 17. (0–2)

Sformułuj dwa argumenty na poparcie tezy, że film w reżyserii Zygmunta Skoniecznego nie jest ekranizacją, ale adaptacją noweli Henryka Sienkiewicza.

Tu nie pisz.

0	1	2
---	---	---

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 18. (0–1)

Wymień dwa elementy, za pomocą których reżyser wyeksponował główny motyw filmu i noweli – tułaczkę bohatera?

Tu nie pisz.

0	1
---	---

.....

.....

Zadanie 19. (0–2)

Zinterpretuj ostatni kadr z filmu Zygmunta Skoniecznego *Latarnik*. Zwróć uwagę na symboliczne znaczenie zastosowanych w tym ujęciu środków filmowych.

Końcowy kadr z filmu
Zygmunta Skoniecznego
Latarnik. W roli głównej
wystąpił Józef Pieracki

Tu nie pisz.

0	1	2
---	---	---

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 20. (0–10)

Czy Skawiński był dobrym latarnikiem? Napisz rozprawkę z elementami charakterystyki, odwołując się do znajomości całego utworu

Twoja praca powinna zająć nie mniej niż połowę wyznaczonego miejsca lub liczyć co najmniej 250 słów.

Tu nie pisz.

I	0	1	2	3	4
II	0	1	2		
III	0	1	2		
IV	0	1	2		

.....

.....

Brudnopis

[illegible]